

Par. 14. Vanuit Westerwolde begint de victorie nog niet

Als onderdeel van een groots opgezet plan om de Nederlanden vrijwel gelijktijdig op vier plaatsen binnen te vallen en een einde te maken aan de tirannie van de pas benoemde landvoogd over de Nederlanden, Alva, kwam Willem van Oranje's broer Lodewijk in de tweede helft van april 1568 met drie vendels (= 300 man) voetvolk de grens van Westerwolde over.

Ze bestormden (nou ja, "bestormden".....er was eigenlijk geen verdediging te bekennen) het Wedder slot en vestigden er hun hoofdkwartier. 't Werd tevens de plaats waar troepen aangeworven (geronseld?) konden worden. Wedde was voor een onderneming als Lodewijk in de zin had natuurlijk een ideale plaats: weggestopt tussen venen en moerassen. Het lag in de bedoeling om via Groningen en Friesland eventueel door te stoten naar Noord-Holland; de plannen waren echter wat vaag. Nadat Lodewijks broer Adolf zich bij hem gevoegd had met 300 ruiters en enige cavalerie, werd doorgestoten naar Appingedam. Het bleek een gemakkelijke prooi. Niet voor lang kon de hoofdstad van de Ommelanden echter worden gehouden. De graaf van Aremberg had van Alva bevel gekregen de Nassauers te verjagen en toen Lodewijk bemerkte, dat de geest onder zijn troepen niet zodanig was, dat hij zou kunnen aanvallen, besloot hij terug te keren naar Wedde, voorlopig een betrekkelijk veilige thuishaven in deze omstandigheden.

Hij kon de terugtocht niet in één keer voltooien, want bij Heiligerlee was hij gedwongen eerst slag te leveren met de Spaanse troepen van Aremberg. Het werd een daverende overwinning voor de Geuzen, zoals één van hun liederen beschrijft:

Geen half uer en heeft dit gheduert,
Den Slag, die nam een ende,
Die loopers hebbent meest besuert,
Al door Nassouwens bende,
Op 't Moer, int Bosch, een mijl in 't ront
Men Spangiaerts en Duytschen vont,
Meest doodt, waer men sich wende.

(De Duytschen zijn de huursoldaten in dienst van de Spanjaarden).

De graaf van Aremberg sneuvelde en Westerwolde zat opnieuw zonder heer. Toch liet de overwinning een nare smaak achter. Ten eerste was ook graaf Adolf van Nassau gesneuveld in deze slag en ten tweede kwam er van de algehele opstand, waarop de Nassaus min of meer gerekend hadden, niets terecht. Ook in Westerwolde niet, misschien moeten we wel zeggen "juist in Westerwolde niet". Men had in de voorbije jaren teveel verschillende heren meegemaakt en wat wist men eigenlijk van een vreemdeling als Lodewijk van Nassau? Zijn soldaten plunderden het platteland, net zoals andere soldaten. We mogen aannemen, dat de Westersolders eindelijk wel eens wat rust in hun Landschap wilden en een Lodewijk van Nassau bracht hun dat niet.

Lodewijk kon daarom met zijn troepen niet de kracht opbrengen om door te stoten. Machteloos bleef hij voor de Stad Groningen, die Spaansgezind was, liggen. Hij was zelfs niet in staat de veroverde posities te handhaven, toen Alva verscheen. Via Oost-Friesland, waar hij een verpletterende nederlaag bij Jemgum (Jemmingen) aan de Eems leed, moest Lodewijk ijlings terugtrekken naar veiliger oorden. Met de Slag bij Heiligerlee, die eigenlijk vanuit Westerwolde startte, begint officieel de 80-jarige oorlog. Het zal echter duidelijk zijn geworden, dat van de start van een victorietocht vanuit Westerwolde (nog) geen sprake kon zijn.